

Read the full book on: [10.1787/pens_outlook-2016-en](https://doi.org/10.1787/pens_outlook-2016-en)

ESAO pensiju sistēmu apskats 2016

Pensiju sistēmas ESAO valstīs joprojām saskaras ar izaicinājumiem, ko rada iedzīvotāju novecošanās, finanšu un ekonomikas krīze un tāda ekonomikas vide, kurā ir zema izaugsme un zemas procentu likmes. Šis apskats turpina ESAO izpēti par to, kā pensiju sistēmas risina šīs problēmas.

Mainās finansēto privāto pensiju nodrošināšanas veidi, palielinās definēto iemaksu (DI) un personīgo pensiju līgumu nozīme

Izaicinājumi, ar kuriem saskaras pensiju sistēmas, ir novedušas līdz reformām, kas ESAO valstīs ir palielinājušas pensiju līgumu daudzveidību un tādu līgumu nozīmi, kuros pensijas ienākumus finansē no aktīviem, proti, no definētām iemaksām, kuros pensijas ienākumi tiek saistīti ar uzkrāto aktīvu vērtību. Ar DI pensiju līgumiem tiek nodrošināta skaidra, vienkārša saikne starp iemaksām un ienākumiem, bet tie rada visvairāk risku privātpersonām (piemēram, ieguldījumu un ilgmūžības sakarā) un padara tās atbildīgākas par savas pensijas pārvaldību.

Lai izprastu šo mainīgo situāciju un atšķirību starp dažādiem pensiju līgumiem, ir svarīgi aplūkot to raksturīgās iezīmes — vai tie ir obligāti, kā tiek finansēti pensiju ienākumi, kas tos pārvalda, darba devēju lomu, saikni starp iemaksām un ienākumiem, un kas uzņemas riskus.

Apskatā aplūkots arī šo izmaiņu politiskais konteksts un konstatēts, ka tās atbilst galvenajām ESAO atziņām par pensiju finansēšanas avotu dažādošanu un fondēto pensiju papildu nozīmi. Tā kā DI līgumu īpatsvars arvien pieaug, ir obligāti jāuzlabo to formāts saskaņā ar ESAO ceļa karti par DI pensiju plānu labu formātu. Tālāk tiek aplūkotas dažas no šīm politikas pamatnostādņēm.

Lielākajā daļā ESAO valstu pensiju uzkrājumiem piemērotajā nodokļu režīmā ir paredzēta nodokļu atlaide, ja iedzīvotāji veic uzkrājumus pensijai

Lielākajā daļā valstu ir spēkā labvēlīgs nodokļu režīms attiecībā uz pensiju uzkrājumiem, lai mudinātu iedzīvotājus veikt pensiju uzkrājumus. Aprēķinot summu, ko privātpersona ietaupītu nodokļos, kas maksāti, veicot ieguldījumus privātā pensiju plānā, nevis ieguldot tādu pašu summu alternatīvos uzkrājumu veidošanas līdzekļos, liecina, ka pensiju uzkrājumiem piemērotais nodokļu režīms patiešām nodrošina nodokļu atvieglojumus. Tomēr kopējais nodokļu atvieglojumu apjoms atšķiras. Lai nodokļu atvieglojumus piešķirtu privātpersonām ar zemiem ienākumiem vai lai izlīdzinātu nodokļu atvieglojumus visā ienākumu skalā, ir iespējams pielietot vienādas likmes subsīdijas un atbilstošas iemaksas. Nodokļu atvieglojumi var pamudināt iedzīvotājus veidot uzkrājumus ilgākos laikposmos, bet ne vienmēr uzkrāt vairāk. Saprotami un vienkārši noteikumi par nodokļiem var paaugstināt iedzīvotāju uzticēšanos un palīdzēt palielināt līdzdalību un iemaksas privātos pensiju plānos.

Politikas veidotājiem ir jānodrošina, lai patērētāji saņem atbilstošas finanšu konsultācijas par pensiju uzkrāšanu

Ir vajadzīgi līdzekļi, kas spētu risināt finanšu konsultantu interešu konfliktus un palīdzēt nodrošināt, ka patērētāji saņem savām vajadzībām atbilstošas finanšu konsultācijas par pensiju uzkrāšanu. Taču šādi līdzekļi potenciāli var radīt konsultāciju iztrūkumu, samazinot konsultāciju pieejamību un iespēju tās atļauties, jo īpaši patērētājiem ar zemiem vai viduvējiem pensijas uzkrājumiem. Ar tehnoloģiju starpniecību ir iespēja palielināt konsultāciju pieejamību, samazināt konsultācijas izmaksas un pārvarēt iespējams attieksmē balstītus konsultantu aizspriedumus. Taču politikas veidotājiem ir jānodrošina, lai tiktu ieviests regulējums, kas garantētu vienādu patērētāju aizsardzības līmeni.

Politikas veidotājiem ir jānodrošina anuitātes produktu ilgtspējība un to piemērotība patērētājiem

Anuitātes produktiem var būt būtiska nozīme, palīdzot privātpersonām samazināt ar ieguldījumiem un mūža ilgumu saistītos riskus. Neraugoties uz to, šie produkti un ar tiem saistītās garantijas rada dažādus izaicinājumus. Ir nepieciešams vienoties par noteiktas terminoloģijas lietojumu, lai novērstu nekoncevenci izpratnē par to, kas ir domāts ar anuitātes produktu, un dažādu produktu veidu aprakstīšanā. Lai nodrošinātu un veicinātu anuitātes produktu izmantošanu, ir vajadzīgs saskaņots ietvars pensiju jautājumā. Taču jo sarežģītāks ir produkts, jo lielāka ir vajadzība pēc atbilstīgas finanšu konsultācijas un saprotamiem paskaidrojumiem par produktu, lai nodrošinātu to, ka patērētāji iegādājas savām vajadzībām atbilstošus produktus. Ar tiesiskā regulējuma normām būtu jāievieš riska pārvaldības rīki un stimuli tam pievērst uzmanību, lai veicinātu atbilstīgu risku pārvaldību no anuitātes produktu piedāvātāju puses. Vēlamākas ir pieejas, kas balstītas uz principiem, nevis statistiskās formulās, jo uz principiem balstīta pieja dod iespēju kapitāla prasībām pielāgoties mainīgajiem produktu veidiem, nodrošinot pietiekamu kapitālu, lai finansētu anuitātes saistības un lai garantētu to ilgtspējību.

Labi pārdomāta izglītība finanšu jomā var uzlabot iedzīvotāju zināšanas, attieksmi un prasmes saistībā ar pensijas uzkrāšanu un var palīdzēt pieņemt lēmumus

Zema finanšu jautājumu izpratne rada nopietnas problēmas, jo privātpersonām arvien vairāk ir jāuzņemas atbildība par savu pensijas uzkrājumu pārvaldību. Būtu jāīsteno izglītojoši pasākumi finanšu jomā, ņemot vērā atšķirības valstu pensiju sistēmās, finanšu vidē un ar pensiju plānošanu un uzkrāšanu saistītiem jautājumiem. Valdībām un citām ieinteresētajām pusēm būtu jānodrošina, ka informācija par pensiju sistēmām, pensiju reformām un privātajiem pensiju plāniem iedzīvotājiem būtu pieejama, skaidra un nebūtu pārmērīgos daudzumos. Informācijai par izmaksām, izpildījumu, pakalpojuma kvalitāti, investīciju sadalījumu un risku līmeni būtu jābūt salīdzināmai un standartizētai. Informācijai par visiem privātpersonas pensijas plāna elementiem būtu jābūt pieejamai vienkopus, un pensiju pārskatiem būtu jāiekļauj aprēķini/simulācijas, lai pēc iespējas palielinātu informācijas vērtību. Valstu stratēģijas attiecībā uz finanšu izglītību nodrošinātu, ka iedzīvotājiem ir iespēja iegūt vispārējas prasmes finanšu jomā. Politikas veidotājiem ir pieejami arī praktiski instrumenti, piemēram, matricas finanšu izglītības vajadzību apzināšanai, instrumenti, kas atbalsta lēmumu pieņemšanu saistībā ar uzkrājumu veikšanu pensijai, un kontrolsaraksts.

Civildienesta ierēdņu pensiju sistēma tiek pielīdzināta privātā sektora darba ņēmēju pensiju sistēmām lielākajā daļā ESAO valstu.

Pusē no visām ESAO valstīm civildienesta ierēdņu nākotnes pensijas perspektīvas, ko mēra ienākumu aizvietojošā rādītājos, par visu karjeras laiku ir par 20 procentu punktiem augstākas nekā privātajā sektorā. Tā tas ir arī Beļģijā, Francijā, Vācijā un Korejā, kur ir spēkā atsevišķas pensiju sistēmas pa nozarēm. Ceturtajā no tām ESAO valstīm, kuras kopš 1990. gadiem ir līdzsvarējušas savas pensiju sistēmas, pastāv legāta izmaksas no iepriekšējās pārvaldes sistēmas. Saskaņota pensiju sistēma, ko vienādi piemēro visiem darba ņēmējiem, var dot labumu dažādos veidos. No taisnīguma viedokļa

raugoties, šobrīd ir grūti apgalvot, ka civildienesta ierēdņi/darba ņēmēji publiskajā sektorā prasītu lielāku ienākumu aizvietošanu, aizejot pensijā, nekā viņu kolēģi privātajā sektorā. No efektivitātes viedokļa raugoties, pārvaldot vienotas pensiju sistēmas, tiek gūti ievērojami apjomradīti ietaupījumi, piemēram, saistībā ar iemaksu savākšanu, lietvedību un pabalstu izmaksām. Turklāt darbaspēka mobilitātes ierobežošana atsevišķu nozaru robežās (piemēram, tiesību nostiprināšanas periodi vai ierobežota pārvedamība) ir neefektīva, veicinot neelastīgu individuālo karjeru pārvaldību un ierobežojot darba ņēmēju spēju pielāgoties nozaru pārmaiņām un jaunām darba iespējām. Vienota pensiju sistēma varētu padarīt šādas izvēles vieglākas un atvieglot darbaspēka mobilitāti.

© OECD

This summary is not an official OECD translation.

Reproduction of this summary is allowed provided the OECD copyright and the title of the original publication are mentioned.

Multilingual summaries are translated excerpts of OECD publications originally published in English and in French.

They are available free of charge on the OECD Online Bookshop www.oecd.org/bookshop

For more information, contact the OECD Rights and Translation unit,

Public Affairs and Communications Directorate at: rights@oecd.org or by fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Visit our website www.oecd.org/rights

[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)

© OECD (2016), *OECD Pensions Outlook 2016*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/pens_outlook-2016-en